

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta/diplomantky:	Jessica Levová
Téma práce:	Koordinace a spolupráce zpravodajských služeb v České republice
Rozsah práce:	
Datum odevzdání práce:	

1. Aktuálnost (novost) tématu

Právní úprava postavení, působení a kontroly zpravodajských služeb je opakovaně diskutovanou problematikou, a to jak na politické úrovni, tak z hlediska jejich právní úpravy. Tato problematika se stává zvláště aktuální v současné vypjaté bezpečnostní situaci spojené s ozbrojenými konflikty a zvýšeným bezpečnostním napětím v souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Zvolené téma je náročné teoreticky z hlediska ústavně-právního kontextu, který je v práci poněkud upozaděn. S ohledem na obtížnou dostupnost informací o praktické činnosti zpravodajských služeb autorka zvolila i metodu strukturovaných rozhovorů, která je nepochybně přínosem.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je vnitřně logicky členěna a splňuje formální náležitosti kladené na diplomovou práci.

4. Vyjádření k práci

Podle vyjádření autorky je cílem diplomové práce objasnit postavení, působnost a činnost českých zpravodajských služeb s důrazem na jejich vzájemnou spolupráci a koordinaci činnosti v rámci i *nad rámec právního řádu* České republiky. Autorka si klade za cíl ucelený výklad k problematice zpravodajských služeb na území České republiky, s ohledem na specifika jejich právní úpravy (ke dni 1. 3. 2024). Jak napovídá název diplomové práce, pozornost je věnována především oblastem vzájemné spolupráce a koordinace zpravodajských služeb. Z hlediska metodologického diplomantka při zpracování práce vycházela z analýzy právních předpisů a odborné literatury a doplnila tuto analýzu o rozhovory se současnými i bývalými příslušníky jednotlivých zpravodajských služeb.

Práce je členěna do 6 kapitol. **Prvá** je věnována obecnému vymezení, klasifikaci a právnímu rámci činnosti zpravodajských služeb. **Druhá** se zabývá fungováním českého zpravodajského systému a rolí vlády v jejich řízení a kontrole, úlohou Bezpečnostní rady státu a Výboru pro zpravodajskou činnost. **Třetí kapitola** je věnována jednotlivým zpravodajským službám: Bezpečnostní informační službě, Úřadu pro zahraniční styky a informace a Vojenskému zpravodajství a jejich srovnání. Autorka poukazuje i na problematické prvky současné právní úpravy. **Čtvrtá kapitola** je zaměřena na koordinaci činnosti zpravodajských služeb. Za těžiště práce sama autorka označuje **kapitolu pátou**, která se věnuje spolupráci zpravodajských služeb. Pro dokreslení je připojena případová studie, která ukazuje, jak taková spolupráce probíhá na základě zákona v praxi. Jak autorka uvádí, hlavním zdrojem informací zde jsou strukturované rozhovory s příslušníky všech tří zpravodajských služeb v ČR. Poslední **šestá kapitola** je věnována kontrole zpravodajských služeb v České republice.

Úvodní část práce je charakteristická deskriptivností a stručností popisu institucionálního řešení a právního zakotvení zpravodajských služeb v ČR a úlohou vlády při jejich řízení. Z pohledu spolupráce mezi jednotlivými zpravodajskými službami, na které je dle slov autorky práce zaměřena, je již zde poukázáno na zřízení Společné zpravodajské skupiny, aniž by ovšem byly blíže ozřejměny důvody jejího vzniku. Za pozornost v této převážně popisné části stojí úvaha a poznámky k nedostatečné právní úpravě Úřadu pro zahraniční styky a informace (viz kapitola

3.2.4), poukazující na legislativní pokusy v této oblasti. Závěrečná část této pasáže obsahuje schématické srovnání zpravodajských služeb, převzaté z odborné literatury, aniž by jednotlivé položky byly komentovány. Oproti tomu je třeba ocenit snahu shrnout základní nedostatky současné právní úpravy v kapitole 3.5 - Vybrané právní problémy systému zpravodajských služeb Kapitolou čtvrtou - Koordinace činnosti zpravodajských služeb - je uvozena část práce, která má být jejím těžištěm.

Jak již bylo zmíněno, pro výzkumnou část diplomové práce byla zvolena metoda dotazování vedená formou osobních rozhovorů s respondenty. Základem rozhovoru byly v této části dvě otázky, směřující k institucionální koordinaci zpravodajských služeb. Zde se ovšem nabízí otázka, zda institucionální řešení v podobě společného nadřízeného orgánu je opravdu správnou cestou koordinace činnosti zpravodajských služeb. Následující pátá kapitola se na základě strukturovaných rozhovorů zaměřuje na osobní zkušenosti respondentů z funkční spolupráce zpravodajských služeb. Nutno podotknout, že autorka se tak snažila prostřednictvím interdisciplinárního přístupu překlenout obtíže výzkumu spojené se specifikou činnosti těchto „tajných“ služeb. Zákonem předpokládaným nástrojem tu jsou dohody uzavírané se souhlasem vlády, včetně dohod se zahraničními službami (§9 a §10 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách). Na to navazuje diplomantka úvahami o modernizaci a novelizaci zákonné úpravy. Do této kapitoly je zařazeno i stručné pojednání o dosud nezmiňované spolupráci českých zpravodajských služeb se zahraniční zpravodajskou službou, kterou musí nejdříve odsouhlasit Vláda ČR. Ve vztahu k veřejnosti, kterým se autorka také zabývá, mi poněkud schází analýza institutu výroční zprávy, která má i svoji veřejnou část a plní tak i komunikační úlohu. Tato zprávy vždy také obsahují podrobnou analýzu zákonného základu kontroly zpravodajských služeb, které je věnována poslední kapitola práce a která představuje z právního hlediska zásadní a často traktovanou problematiku, i když v hodnocené práci je okrajovou.

Pokud bych měla upozornit na některé nedostatky práce, uvedla bych především, že tu chybí zhodnocení funkčnosti dosavadní koordinace v podobě výše uvedeného institucionálního řešení zřízením Společné zpravodajské skupiny. Ta koordinuje zejména výměnu informací mezi státními orgány. Druhým stávajícím nástrojem je koordinační úloha BIS v některých oblastech. Jiným aspektem je zahraniční spolupráce s obrodnými službami ve státech našich spojenců v NATO a EU. Z tohoto pohledu je komparativní analýza zřejmě také jedním z hledisek, které je třeba brát v úvahu. V této souvislosti musím, bohužel, konstatovat, že chybí komparativní perspektiva, což se ukazuje na řadě míst v práci. Autorka např. uvádí: *U nás jmenování ředitele probíhá standartním a doporučeným způsobem (str. 37)*. Odkud pramení onen doporučený způsob, není zřejmé. Přitom existuje řada dnes již klasických prací (např. Democratic Control of Intelligence Services, Containing Rogue Elephants, Marina Caparini) ale i např. soft law dokumenty, jako je přijato v roce 2005 Doporučení Parlamentního shromáždění Rady Evropy č. 1713 (2005).

Přes uvedené nedostatky předkládaná práce splnila svůj cíl – poskytnout přehled o systému a právní úpravě zpravodajských služeb v ČR a zaměřila se na možné zlepšení koordinace jejich činnosti (i když možnost právní analýzy v této oblasti je omezená).

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Práce se zaměřila na problematiku spolupráce a koordinace činnosti zpravodajských služeb.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Práce vychází z klíčové české odborné literatury, kterou náležitě odkazuje

Logická stavba práce	Práce je vnitřně logicky strukturována, problematika kontroly by patrně neměla být až na samém závěru práce
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Práce využívá českou odbornou literaturu, kterou řádně cituje, cizojazyčné prameny chybí.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Práce je spíše deskriptivní povahy, analytické části jsou vázány k úvahám de lege ferenda
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Grafická úprava odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci, grafy obsažené v práci jsou většinou převzaté.
Jazyková a stylistická úroveň	Práce má dobrou jazykovou úroveň.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Bylo by vhodné znát názor autorky na institucionální a funkční uspořádání koordinace zpravodajských služeb z hlediska srovnání s demokratickými právními státy našich spojenců. Existují nějaké sdílené standardy činnosti, řízení a kontroly těchto služeb?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji k obhajobě
Navržený klasifikační stupeň	Velmi dobrý

V Praze dne 7. května 2024

doc. JUDr. Lenka Pítrová
oponent diplomové práce